

Stichting Boerderijfonds

KvK 77260228

bureau@boerderijfonds.nl

06 57243416 (di- en do-ochtend)

06 57812845 (wo)

www.boerderijfonds.nl

JAARVERSLAG 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Doel en organisatie	4
Werkzaamheden 2021	6
Evaluatie 2021	11
Gehonoreerde aanvragen	12
Boerderijen in beeld	13

Foto omslag: Willemshoeve in Utrecht

Voorwoord

Agrarisch erfgoed: waardevol en kansrijk, zo luidt de titel van de korte film die we in 2021 over het Boerderijenfonds maakten. Het zijn de twee termen waarmee wordt aangegeven waarom het belangrijk is historische boerderijen te behouden en te gebruiken.

Waardevol, omdat die boerderijen sterk de regionale identiteit van een gebied bepalen. Geen andere vorm van bebouwing is zo streekgebonden. Een Limburgse carréhoeve lijkt niet op een Noord-Hollandse stolp, de Twentse boerderij heeft een geheel andere uitstraling dan een Groningse Oldambtster boerderij. *Waardevol* ook omdat historische boerderijen zo onlosmakelijk verbonden zijn met het omringende landschap. Vanuit die boerderijen is het landschap ontgonnen, ontwikkeld en bewerkt. Agrarisch erfgoed maakt deel uit van de ruimtelijke kwaliteit van onze landschappen. En *waardevol* omdat historische boerderijen de zichtbare, en vaak ook de laatste, getuigen zijn van een rijk verleden als landbouwnatie.

Maar het gaat niet alleen om behoud van deze waarden. Het gaat ook om kansen die agrarisch erfgoed biedt bij de veranderingen die op het platteland afkomen. Bij die veranderingen spelen de boerderijen een onmisbare rol. De gebouwen, de omliggende erven en landerijen bieden tal van mogelijkheden voor uiteenlopende vormen van herbestemming. Het zijn met name de eigenaren van de boerderijen die de nieuwe functies bedenken en ontwikkelen. En daarmee de kansen benutten.

De historische boerderijen zijn *kansrijk*, omdat herbestemming van vrijkomend agrarisch erfgoed zorgt voor sociaal-maatschappelijke vernieuwing van het landelijk gebied. Daarmee wordt de leefbaarheid van het platteland versterkt. *Kansrijk*, omdat doormiddel van herbestemming nieuwe economische dragers worden gecreëerd voor een toekomstbestendig platteland. De boerderij biedt onderdak aan nieuwe bedrijvigheid en draagt bij aan bedrijfsverbreding van agrarische ondernemingen. En *kansrijk*, omdat de schaal van de boerderijen aansluit bij de in de samenleving gevoelde behoeften aan menselijke maat, aan herkenbaarheid en kleinschaligheid.

In dit tweede jaar van het Boerderijenfonds zijn opnieuw bijzondere projecten gehonoreerd, projecten waarin de waarden en kansen van agrarisch erfgoed volop worden gekoesterd en benut. De bedenkers en de ontwikkelaars van deze projecten tonen aan dat agrarisch erfgoed deel uitmaakt van de ontwikkeling van het landelijk gebied. Net als het platteland zijn boerderijen volop in beweging.

Stichting Boerderijenfonds
Ton Peters - voorzitter

Doel en organisatie

Boerderijfonds

In maart 2020 ging het Boerderijfonds van start als stimuleringsfonds voor herbestemming, restauratie en verduurzaming van agrarisch erfgoed. Het is een initiatief van de stichting Agrarisch Erfgoed Nederland (AEN) die hiervoor een samenwerking is aangegaan met het Nationaal Restauratiefonds (NRF). Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) maakte de start van het Boerderijfonds mogelijk met een bijdrage van 5 miljoen euro voor de periode 2020-2023.

Missie en doelstelling

De missie van het fonds is het stimuleren van het behoud en gebruik van agrarisch erfgoed ter bevordering van een toekomstbestendig platteland.

De doelstelling van het fonds is tweeledig:

1. Immateriële en materiële ondersteuning bij het realiseren van herbestemmingsprojecten van agrarisch erfgoed. De ondersteuning is bedoeld voor projecten die nadrukkelijk een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van het platteland en die van meerwaarde zijn voor de eigen leefomgeving.
2. Kennisontwikkeling en -verspreiding voornamelijk gericht op eigenaren, adviseurs en overheden. De praktijkervaring die is opgedaan in de gerealiseerde projecten wordt belicht tegen de achtergrond van de voor de plattelandsontwikkeling relevante thema's.

Organisatie

Het Boerderijfonds is een stichting volgens het bestuur-model en volgt daarbij de richtlijnen van de Governance Code Cultuur. Het bestuur vormt deels een personele unie met het dagelijks bestuur van Stichting Agrarisch Erfgoed Nederland is de ontvanger van de door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE, namens OCW) toegekende subsidie en besteedt de uitvoering uit aan Stichting Boerderijfonds. Het uit twee leden bestaande bestuur werd in november 2021 aangevuld met twee nieuwe leden, Lilian Thijssen en Jan de Jong.

De uitvoering van het fonds vindt plaats door een klein bureau (0,6 fte) met twee medewerkers: Gitta op den Akker (directeur) en Miranda Maring (secretaris). Het fonds heeft geen kantoor en werkt hoofdzakelijk digitaal. Beide medewerkers werken op uurbasis vanuit eigen werkruimte. De bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de directeur zijn vastgelegd in een directiestatuut.

Het fonds werkt in opdracht van AEN nauw samen met het Nationaal Restauratiefonds op het gebied van de

financiële afhandeling van aanvragen en communicatie. De wijze van samenwerken is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst met bijbehorende uitvoeringsbepalingen. De aanvragen worden beoordeeld door een beoordelingscommissie waarin een breed scala aan expertises is vertegenwoordigd: ruimtelijke ordening, landschap, erfgoed, financiën, verduurzaming en vastgoed- en gebiedsontwikkeling. De beoordelingscommissie is onafhankelijk in de uitvoering van haar taak. De werkwijze en procedure met betrekking tot de beoordeling van aanvragen door de beoordelingscommissie zijn vastgelegd in een reglement dat door de commissieleden is ondertekend.

Op de website van het Boerderijfonds zijn de statuten en het beoordelingsreglement in te zien.

De mensen

Beoordelingscommissie

Greet Bierema
Peter Bouwman
Peter Kuenzli
Jill Vervoort
Lotte Zaaijer

Bestuur van de stichting

Ton Peters - voorzitter
Ewoud van Arkel – secr., penningm.
Lilian Thijssen Jan de Jong

Bureau

Gitta op den Akker - directeur
Miranda Maring – secretaris

Werkzaamheden 2021

Bureau

Eén van de belangrijkste taken van het bureau is informatievoorziening aan potentiële aanvragers, overheden en belanghebbende organisaties. Dat gebeurt telefonisch of per e-mail. In 2021 zijn er 133 informatievragen ontvangen: 98 per telefoon en 35 per e-mail. Het aantal informatievragen is in 2021 beduidend minder dan in 2020. Toen was het fonds nieuw en nog onbekend, en belden er veel eigenaren die op zoek waren naar restauratiesubsidie. In 2021 gebeurde dat nog sporadisch. De meeste eigenaren die nu bellen, zijn daadwerkelijk een herbestemming aan het voorbereiden en willen weten of ze in aanmerking komen voor een bijdrage uit het fonds. Een klein aantal vragen is afkomstig van derden (zoals gemeentes, adviseurs, erfcoaches en architecten) die meer willen weten over de doelstelling en voorwaarden van het fonds, of van eigenaren die generieke informatie over hun monumentale boerderij zoeken (deze mensen worden op weg geholpen). In 2021 zijn als gevolg van de coronamaatregelen alle contacten telefonisch en digitaal verlopen.

Een groot deel van de communicatie gebeurt via de website. Uitgebreide informatie over de richtlijnen en criteria is op de website te vinden, evenals het aanvraagformulier. Op de pagina *Projecten* op de website is een overzicht van de gehonoreerde projecten te vinden, met een samenvatting, foto's en links naar de desbetreffende websites.

Een belangrijke taak voor het bureau is het voorbereiden van de aanvraagronde en het ondersteunen van de beoordelingscommissie. In de praktijk is gebleken dat er in de aanloop naar een aanvraagronde veel tijd gaat zitten in het beantwoorden van vragen van aanvragers. Ook het screenen van de aanvraagdossiers op volledigheid en duidelijkheid neemt veel tijd in beslag, maar is een belangrijke ondersteuning van de beoordelingscommissie (zie verderop onder *Aanvraagronde en beoordeling*).

Kennisverspreiding

Een tweede doel van het Boerderijfonds is kennisontwikkeling en -verspreiding. Daarbij richt het fonds zich in eerste instantie op boerderij-eigenaren, betrokken partijen (zoals architecten, bouwkundigen, plattelandscoaches, ervenconsulenten, makelaars, rentmeesters) en overheden (met name gemeentes en provincies). De focus ligt op de praktische kennis die is opgedaan in de herbestemmingsprojecten van aanvragers, en op het wegwijs maken in regelingen, organisaties en de juiste contactpersonen. Deze informatie wordt toegankelijk gemaakt via de website.

De opgedane kennis wordt ook ingezet om aandacht te vragen voor de kansen die herbestemming van agrarisch erfgoed biedt ter bevordering van de leefbaarheid van het platteland.

Als gevolg van de coronacrisis zijn er in 2021 geen informatiebijeenkomsten op locatie georganiseerd. In plaats daarvan zijn er drie korte informatieve films gemaakt over het boerenerf. Daarbij is gebruik gemaakt van de inbreng van drie erfspecialisten Greet Bierema, Anneke Coops en Stieneke van der Wal. De films zijn op zes locaties opgenomen van gehonoreerde herbestemmingsprojecten, waarbij ook de eigenaren aan het woord komen.

In november 2021 zijn de filmpjes online gedistribueerd, via de eigen website en via e-mail naar alle boerderijstichtingen. Een geplande bijeenkomst in november over het boerenerf, in samenwerking met boerderijstichting Achterhoek, werd vanwege de coronamaatregelen uitgesteld naar 2022.

Netwerk

Het netwerk van het Boerderijfonds wordt in eerste instantie gevormd door de boerderijstichtingen aangesloten bij AEN, het NRF en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Potentiële aanvragers worden door het bureau regelmatig doorverwezen naar de regionale boerderijstichtingen die met hun specifieke kennis van de regio behulpzaam kunnen zijn bij het beantwoorden van vragen over herkomst en historische details.

Binnen de erfgoedsector neemt het Boerderijfonds deel aan het netwerk Routekaart Verduurzaming Monumenten. Er is met enige regelmaat contact met collega-organisaties binnen de erfgoedsector, zoals de stolpenconsulent Noord-Holland, Kenniscentrum Herbestemming Noord, Het Oversticht, Mooi-Noord Holland, Erfgoed Expert Team, Monumentenhuis Brabant en stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM).

In de eerste helft van 2021 heeft er voor het fonds verschillende gelegenheden om zich te presenteren, merendeels online:

- Netwerk Steunpunten Cultureel Erfgoed (25 februari)
- Coördinatoren Leadergroepen (1 maart)
- Algemene Ledenvergadering Federatie Instandhouding Monumenten (21 april)
- Erfgoedfair Libau Groningen (3 juni)
- Contactdag Herbestemming NRF en RCE (4 juni)

Ter verbreding van het netwerk en om ook andere sectoren dan de erfgoedsector aan te spreken is er begin 2021 extra inzet gepleegd. Er zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van het IPO (Interprovinciaal Overleg), P10 (samenwerkingsverband plattelandsgemeentes), Landschappen NL, CEPRO (leerstoel Cultureel Erfgoed en Participatieve Ruimtelijke Ontwikkeling), Stimuland en Herenboeren.

Om het werkterrein verder te verkennen werden er diverse symposia bijgewoond, merendeels online:

- Webinar stichting Aardpeer (27 januari)
- Webinar Erfgoeddeal (11 maart)
- Noviconferentie (31 maart)
- Talkshow Duurzaam Erfgoed RCE/NRF/Routekaart (22 april)
- Monumentencongres (11 november)
- Webinar RCE verdrag FARO (8 december)

Boerderij in beweging

Op initiatief van het Boerderijfonds en AEN werd in samenwerking met de RCE en het NRF het programma Boerderij in beweging opgezet.

Boerderij in beweging is een reeks ontmoetingen en bijeenkomsten die verspreid door Nederland plaats vinden gedurende 2021 en 2022. Onderwerp is de inzet van agrarisch erfgoed bij de ontwikkeling en herinrichting van een leefbaar platteland. De vorm van het programma is een roadshow in meerdere afleveringen, waarin de koppeling tussen maatschappelijke opgaven, gebiedsontwikkeling en agrarisch erfgoed centraal staat.

Als startpunt dient het manifest *Gebruik de Boerderij* (2017) van AEN, waarin de oproep werd gedaan aan overheden, gebruikers, ontwikkelaars en belangenorganisaties om gebruik te maken van het agrarisch erfgoed voor een leefbaar platteland.

Het doel van Boerderij in beweging is tweeledig:

- Agrarisch erfgoed een vaste plek geven binnen de ontwikkeling en inrichting van het landelijk gebied
- Creëren van een gezamenlijke werkwijze voor burgers en overheden om het agrarisch erfgoed effectief te kunnen inzetten

De aftrap vond plaats op 14 oktober 2021 in de vorm van een (online) rondetafelgesprek in een studio bij de RCE. Moderator Ton Peters, voorzitter AEN, ging in gesprek met Rian van Dam (burgemeester Hollands Kroon, AB-lid P10), Ingrid Jansen (directeur Stimuland), Edwin Raap (senior adviseur/onderzoeker Landschap RCE), Anne Seghers (ruimtelijk strateeg Ruimtevolk) en Cees Veerman (agrariër en econoom) over de actualiteit van het veranderende platteland. Zij deden dat vanuit verschillende invalshoeken (overheid, landbouw, landschap, ruimtelijke opgaves, erfgoed en plattelandsontwikkeling). Een videoregistratie van de bijeenkomst werd verzorgd door de Erfgoedacademie in samenwerking met het NRF. De opname is via de website van het Boerderijfonds te bekijken. Een verslag van de bijeenkomst is gemaakt door Maarten Ettema, en te lezen op de website van het fonds en op boerderijinbeweging.nl.

Een vervolgbijeenkomst zou op 9 december 2021 plaats vinden in Friesland, in samenwerking met de provincie Friesland. Het thema van de middag was *Van beleid naar uitvoering*, mede naar aanleiding van het werkplan van provincie Friesland Takomst Fryske Pleats. Vanwege de coronamaatregelen is deze bijeenkomst uitgesteld naar 21 april 2022.

Communicatie en publiciteit

Halverwege 2021 werd een informatieve film over het Boerderijfonds gelanceerd: *Agrarisch erfgoed, waardevol en kansrijk*. De film geeft een toelichting op de doelstellingen van het fonds en laat aan de hand van drie voorbeeldprojecten zien welke kansen herbestemming van agrarisch erfgoed biedt. De film is online te zien via de website en via Vimeo (bit.ly/boerderijfondsfilm). Via een mailing aan de boerderijstichtingen en relevante organisaties zoals de Erfgoedstem, en via social media werd de film onder de aandacht gebracht.

In mei 2021 verscheen in het tijdschrift Heemschut een uitgebreid artikel over het fonds, met daarin aandacht voor zes gehonoreerde projecten.

Reguliere communicatie via persberichten betrof de resultaten van de derde aanvraagronde, de oplevering van het eerste met steun van het Boerderijfonds gerealiseerde project en de drie films over het boerenerf. Deze persberichten werden mede verspreid via het NRF, de website Monumenten.nl, de Erfgoedstem, de website en nieuwsbrief van AEN en via social

media. Ook de tijdschriften Landleven en Monumentaal besteedden aandacht aan de activiteiten van het fonds.

Via de pagina actueel op de website, LinkedIn en Facebook werden regelmatig berichten gedeeld. Het aantal bezoekers van de website in 2021 was 11.662. Het aantal volgers op Facebook is 398 (ultimo 2021).

Vanaf augustus werd de communicatie over Boerderij in beweging opgestart in aanloop naar de (online) startbijeenkomst op 14 oktober. Dit gebeurde in samenwerking met AEN, NRF en RCE. Op de website van het Boerderijfonds werd een speciale pagina Boerderij in beweging ingericht waarop alle relevante informatie en de bijhorende documenten werden geplaatst. Deelnemers en geïnteresseerden ontvingen een link naar de videoregistratie vergezeld van de aankondiging van de volgende bijeenkomst op 9 december.

Aanvraagronde en beoordeling

In januari 2021 werd het eerste jaar van het Boerderijfonds geëvalueerd met de beoordelingscommissie. De commissieleden waren tevreden over de beoordelingsprocedure en vonden de criteria goed hanteerbaar. Er werd opgemerkt dat er in veel plannen nog te weinig aandacht is voor de landschappelijke aspecten, zoals de inrichting van het erf en de aansluiting op het landschap. Op het gebied van duurzaamheid zijn er weinig aanvragen die echt voorbeeld stellend zijn. Afgesproken werd dat er binnen de commissievergadering meer aandacht gaat naar de weging van de aanvragen in relatie tot de doelstelling van het fonds: *het bevorderen van een toekomstbestendig platteland*.

De commissie gaf tot slot als advies om ook binnen andere netwerken te zoeken naar goede projecten, zoals de agrarische sector, creatieve industrie, NSW-landgoederen en burgerinitiatieven op het gebied van landbouw en natuur. Het verbreden van het netwerk is in de eerste helft van 2021 actief door het fonds opgepakt.

De deadline voor de derde aanvraagronde was 1 juli 2021. Er werden 18 aanvragen ingediend. De commissievergadering vond plaats in vergadercentrum Eenhoorn in Amersfoort op 23 augustus 2021. De commissie beoordeelde vier aanvragen positief voor honorering. Deze beoordeling werd door het bestuur overgenomen en er werd een bedrag toegekend van totaal 892.273 euro. Voor een overzicht van de gehonoreerde aanvragen, zie pagina 12.

Opvallend was dat in deze ronde de kwaliteit van de aanvragen hoog was, en dat er meer projecten werden ingediend die te maken hadden met nieuwe vormen van landbouw. Het benaderen van een bredere doelgroep lijkt direct al zijn vruchten te hebben afgeworpen.

Omdat de projecten op veel verschillende aspecten worden beoordeeld, zijn de aanvraagdossiers omvangrijk. Naast aanvraagformulier en projectplan omvatten ze begroting en dekkingsplan, bouwtekeningen, erfinrichtings- of landschapsplan,

4 gehonoreerde aanvragen

Per provincie

Friesland	2
Overijssel	1
Utrecht	1

Per soort monument

rijksmonument	2
gemeentelijk monument	1
provinciaal monument	geen
kenmerkend of beeldbepalend	1

Per herbestemd object

ensemble	4
bijgebouw of deel hoofdgebouw	geen

foto's, exploitatieplan, eventueel een bouwhistorisch rapport, verduurzamingsplan en alle relevante bewijsstukken. Het bureau maakt ten behoeve van de beoordelingscommissie per ronde een overzicht van de aanvragen, met daarin de belangrijkste aspecten per aanvraag samengevat. Desalniettemin is het beoordelen van de zeer diverse aanvragen voor de commissie een flinke klus.

Gerealiseerde projecten

In november 2021 werd het eerste project opgeleverd, project Karkooi in Ulvenhout (Noord Brabant). Het betreft de herbestemming van een rijksmonumentale wagenschuur die behoort bij boerderijencomplex De Pekhoeve. De Karkooi is herbestemd tot kinderdagverblijf en Dorpskamer met een dorpsontmoetingsruimte en een ruilbibliotheek. Zo vervult de Karkooi een belangrijke maatschappelijke functie nu de openbare bibliotheek al enige jaren geleden is weggesaneerd.

Van de zeventien overige gehonoreerde projecten zijn er acht in uitvoering. Bij vijf projecten is de reserveringstermijn van de bijdrage door het fonds verlengd, omdat er door omstandigheden vertraging is opgelopen. Dat kan zijn omdat subsidies of leningen langer op zich laten wachten, omdat vergunningsprocedures trager verlopen of omdat aannemers vanwege de drukte in de bouw pas later kunnen beginnen. Ook de stijgende bouwkosten spelen een vertragende rol.

Omdat gebleken is dat het voor veel projecten niet haalbaar is om binnen één jaar na toekenning te beginnen met de uitvoering, is besloten om de door het fonds toegekende bedragen voor een termijn van 24 maanden te reserveren.

Bestuur

Het bestuur kwam in 2021 zeven keer bij elkaar, zowel live als online. In januari werd het eerste jaar van het fonds geëvalueerd met het NRF en met de beoordelingscommissie.

En als hiervoor al geschreven: in november 2021 traden twee nieuwe bestuursleden toe, Lilian Thijssen en Jan de Jong.

Evaluatie 2021

Het tweede jaar van het Boerderijenfonds wordt gekenmerkt door een verbreding van het netwerk en het benaderen van nieuwe doelgroepen. Dit vloeide voort uit de evaluatie van het eerste jaar door bestuur en beoordelingscommissie. De constatering was dat het fonds vooral benaderd werd vanuit het erfgoedperspectief. De koppeling met groen erfgoed en met andere sectoren, zoals bijvoorbeeld landbouw, natuur en milieu, blijkt nog niet vanzelfsprekend.

Het fonds is daarom afgelopen jaar actief contact gaan leggen met partijen buiten de erfgoedsector. Dit resulteerde in een aantal aanvragen waarbij vernieuwing van de landbouw een rol speelde. In deze aanvragen speelt de relatie tussen bebouwing en landschap een grotere rol, en daarmee hebben deze projecten duidelijk meerwaarde voor de leefomgeving.

Tegelijkertijd moet geconstateerd worden dat bij een gebiedsgerichte aanpak van plattelandsproblemen door andere partijen, zoals gemeentes en provincie, de historische bebouwing nauwelijks als factor in de plannen wordt meegewogen. De alom gepropageerde integrale aanpak richt zich meer op de groene kant van het platteland in combinatie met klimaat- en energievraagstukken, maar verliest de rode kant daarbij uit het oog. Toch liggen daar kansen voor het vergroten van de leefbaarheid en de toekomstbestendigheid van het landelijk gebied. Niet voor niets luidt de titel van de film over het fonds: Agrarisch erfgoed, waardevol en kansrijk.

Ook het programma Boerderij in beweging is opgezet met het doel om alle partijen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van een leefbaar platteland duidelijk te maken dat agrarisch erfgoed daar een essentiële rol in kan spelen. Het is verheugend dat naast het Boerderijenfonds en AEN ook de RCE en het NRF zich hiervoor inspannen.

Tot slot werd ook dit jaar voor een groot deel bepaald door de coronapandemie. Kennisdeling gebeurde daardoor vooral digitaal en telefonisch. In de praktijk blijkt dit voor het bereiken en informeren van de doelgroep, particuliere eigenaren, verre van ideaal. Het uitwisselen van ervaringen en inspireren door goede voorbeelden te tonen is toch echt het beste te realiseren door bijeenkomsten op locatie. We hopen dan ook dat dat in 2022 weer mogelijk is.

Gehonoreerde aanvragen

Derde ronde

<i>Landgoed Geerdink (Ov)</i>	Studio's en multifunctionele ruimtes	250.000
<i>Boschhoeve (Fr)</i>	Natuurinclusief agrarisch bedrijf met voedselproductieruimtes, winkel, workshopruimte en logies	220.469
<i>Bolstienplaets (Fr)</i>	B&B-kamers, vakantiewoningen en multifunctionele zalen	250.000
<i>Willemshoeve (Utr)</i>	Herenboerderij, dagbesteding jong-dementen, trainingsruimtes en theetuin	171.804
	<i>totaal toegekend derde ronde</i>	<i>892.273</i>

Gehele jaar 2021

totaal toegekend 892.273

Landgoed Geerdink (Ov): Studio's en multifunctionele ruimtes

Boschhoeve (Fr): Natuurinclusief agrarisch bedrijf met voedselproductieruimtes, winkel, workshopruimte en logies

Bolstienplaets (Fr): B&B-kamers, vakantiewoningen en multifunctionele zalen

Willemshoeve (Utr): Herenboerderij, dagbesteding jong-dementen, trainingsruimtes en theetuin jong volwassenen met een beperking.